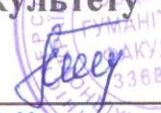

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Декан соціально-гуманітарного
факультету**

Оксана ГОМОТЮК
« 24 » 09 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з науково-педагогічної
роботи**

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« 24 » 09 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ
« 24 » 09 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ПЕДАГОГІЧНА МЕДІАЦІЯ»**

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – А Освіта

Спеціальність – А1 Освітні науки

Освітньо-професійна програма – «Управління закладами освіти»

кафедра освітології і педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	32	14	5	6	93	150	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	138	150	2

Тернопіль – 2025

Робочу програму склала доктор філософії з початкової освіти, викладач кафедри освітології і педагогіки Андріана ШИШАК.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри освітології і педагогіки (протокол № 2 від 23.09 2015 р.).

**В.о. завідувача кафедри,
д.пед.н., проф.**

Володимир ЧАЙКА

**Гарант освітньої програми,
к.пед.н., доцент,
доцент кафедри освітології і педагогіки**

Оксана КРИЧКІВСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Педагогічна медіація»

1. Опис програми

Дисципліна – «Педагогічна медіація»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: А Освіта	Статус дисципліни – Вибіркова Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 1	Спеціальність: А1 Освітні науки Освітньо-професійна програма: «Управління закладами освіти»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 2 Заочна – 2
Кількість змістових модулів – 4	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: Денна – 32 год Заочна – 8 год Практичні заняття: Денна – 14 год Заочна – 4 год
Загальна кількість годин – 150 год		Самостійна робота: Денна – 93 год, Заочна – 138 год Індивідуальна робота - 5 год Тренінг – 6 год
Тижневих годин : – 10 год, <i>з них аудиторних</i> – 3 год		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання вивчення дисципліни.

Курс «Педагогічна медіація» спрямований на формування у здобувачів освіти професійної компетентності у сфері конструктивного розв'язання конфліктів у закладі освіти, розвиток навичок ефективної комунікації, емпатії, активного слухання та миротворчої взаємодії. Дисципліна покликана ознайомити майбутніх педагогів із сучасними підходами до медіації як інноваційної технології попередження та вирішення конфліктів, а також навчити організовувати службу порозуміння закладу освіти, впроваджувати практики діалогу, посередництва й ненасильницького спілкування у професійній діяльності. У процесі навчання здобувачі освіти опановують теоретичні засади, методичні інструменти й практичні моделі медіації, спрямовані на формування безпечного, дружнього до дитини освітнього середовища, розвиток культури миру та взаємоповаги серед усіх учасників освітнього процесу.

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна медіація» є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, принципи та технології педагогічної медіації, розвиток здатності здійснювати професійну діяльність на засадах партнерства, емпатії, діалогу й ненасильницької комунікації. Курс передбачає оволодіння знаннями та вміннями,

необхідними для профілактики, діагностики й вирішення конфліктних ситуацій у закладах освіти, а також для створення ефективних служб порозуміння, здатних підтримувати позитивний соціально-психологічний клімат у колективі.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

В результаті вивчення дисципліни «**Педагогічна медіація**» здобувачі освіти повинні:

- формувати систему знань про сутність, принципи, види та технології педагогічної медіації як інноваційного підходу до вирішення конфліктів у закладах освіти;
- усвідомлювати психологічні, соціальні й педагогічні чинники виникнення конфліктів та шукати шляхи їх конструктивного подолання;
- оволодівати методами ефективної комунікації, активного слухання, емпатійного взаєморозуміння й ненасильницької взаємодії;
- розвивати вміння діагностувати, попереджати й урегульовувати конфліктні ситуації між учасниками освітнього процесу;
- набувати практичних навичок організації діяльності служби порозуміння, проведення медіаційних зустрічей і просвітницьких заходів;
- виховувати професійну культуру діалогу, толерантності, взаємоповаги та відповідальності за створення безпечного й комфортного освітнього середовища.

2.3. Вимоги до знань і вмінь

У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- основні поняття, принципи та етапи педагогічної медіації як технології конструктивного вирішення конфліктів у закладі освіти;
- роль, функції та етичні норми діяльності медіатора в освітньому середовищі;
- типи та динаміку конфліктів між учасниками освітнього процесу, їх психологічні та соціальні чинники;
- техніки ефективної комунікації, активного слухання, ненасильницької взаємодії та фасилітації діалогу;
- умови створення безпечного, довірливого й інклюзивного середовища для проведення медіаційних зустрічей;
- основи нормативно-правового забезпечення медіації в Україні та міжнародний досвід примирення у закладах освіти;
- принципи організації служби порозуміння й координації її діяльності з педагогами, батьками та громадою.

Здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

- аналізувати конфліктні ситуації у закладі освіти, визначати їх причини, сторони та можливі шляхи врегулювання;
- застосовувати комунікативні та психолого-педагогічні прийоми у процесі посередництва між учасниками конфлікту;
- проводити медіаційні зустрічі, дотримуючись принципів добровільності, нейтральності, конфіденційності та рівності сторін;
- використовувати інструменти діагностики, спостереження, опитування й аналізу для виявлення конфліктного середовища в закладі освіти;
- розробляти та реалізовувати програми просвітницьких заходів, тренінгів і практик з розвитку культури діалогу серед учасників освітнього процесу;
- оцінювати ефективність проведених медіацій, здійснювати моніторинг і рефлексію результатів;
- сприяти формуванню у здобувачів освіти навичок мирного врегулювання суперечок,

відповідального спілкування та емпатійного ставлення до інших.

3. Програма дисципліни «Педагогічна медіація»

Змістовий модуль I. Педагогічна медіація: сутність та практична реалізація

Тема 1. Поняття, сутність та роль медіації в освіті

Поняття медіації як альтернативного способу вирішення конфліктів у середовищі закладу освіти. Роль медіатора та сторін у процесі. Основні принципи медіації (добровільність, нейтральність, конфіденційність). Відмінність медіації від співбесіди, дисциплінарного втручання, переговорів. Проблеми та виклики застосування медіації в освітньому просторі. Переваги педагогічної медіації для здобувачів освіти, педагогів і спільноти закладу освіти. Законодавче підґрунтя та нормативні документи щодо медіації в Україні.

Тема 2. Теоретичні підходи до конфлікту та причини конфліктності у закладі освіти

Конфлікт як соціально-психологічне явище: визначення, характеристики, стадії. Причини виникнення конфліктів серед здобувачів освіти (побутові, соціальні, міжособистісні). Внутрішні та зовнішні чинники конфліктності. Типи конфліктів у середовищі закладу освіти (вербальні, фізичні, психологічні). Динаміка (ескаляція, загасання) конфліктного процесу. Як конфлікти трансформуються у системні проблеми (булінг, агресія). Взаємозв'язок конфлікту та освітнього середовища.

Тема 3. Роль медіатора: якості, функції, етапи втручання

Основні якості медіатора: емпатія, нейтральність, вміння слухати, володіння комунікативними навичками. Функції та обов'язки медіатора у конфлікті в закладі освіти. Етапи процесу медіації: підготовка, зустріч, переговори, досягнення угод, контроль виконання. Інструменти діагностики конфліктної ситуації перед початком медіації. Стратегії втручання на різних етапах. Межі компетенції медіатора і моменти, коли потрібне звернення до фахівців (психолог, адміністрація).

Тема 4. Техніки комунікації та активне слухання в медіації

Прийоми активного слухання: перефразування, резюмування, віддзеркалення почуттів учасників. Відкриті й закриті питання: коли і які застосовувати. Робота з вербальними та невербальними сигналами. Навички «тиші», пауз, мовчазного підтримання. Стереотипи мови, шкідливі вислови і як їх уникати. Створення атмосфери безпеки для сторін. Контроль емоцій, запитання про потреби й інтереси, а не позиції.

Тема 5. Умови ефективної медіації й етичні аспекти

Встановлення довіри, конфіденційність і зобов'язання сторін. Добровільність участі й право припинити процес. Рівність сторін, недискримінація, недопущення примусу. Чіткість процедур, порядок дій, правило «говорить по черзі». Врахування вікових особливостей здобувачів освіти. Етичні дилеми (конфлікти інтересів, упередження) і їх вирішення. Моніторинг, зворотний зв'язок і супровід після медіації.

Тема 6. Діагностика конфліктного середовища та виявлення потреб

Методи збору інформації про конфлікти (анкетування, спостереження, інтерв'ю). Психологічні тести та опитувальники для дітей і педагогів. Аналіз інцидентів, звернень, скарг. Визначення груп ризику та фокусних осіб. Виявлення прихованих конфліктів і напруг. Аналіз ресурсів закладу освіти для втручання. Побудова карти конфліктності закладу освіти.

Тема 7. Організація служби медіації в закладі освіти

Формування команди медіаторів (вчителі/вихователі, здобувачі освіти, психологи).

Визначення статусу, завдань, повноважень служби. Розробка регламенту, стандартів і процедур медіації в закладі освіти. Освітня і тренінгова підготовка медіаторів. Система супервізії, консультацій, менторства. Взаємодія із адміністрацією закладу освіти, батьками, громадою. Інформаційне забезпечення й поширення культури медіації у закладі освіти.

Тема 8. Методика проведення тренінгів і просвітницьких заходів з медіації

Планування тренінгів для здобувачів освіти, педагогів і батьків. Тематичні блоки: конфлікти, емоції, навички комунікації, практики медіації. Методичні прийоми: рольові ігри, симуляції, кейси, фасилітація. Створення інтерактивних вправ, зворотного зв'язку, самооцінювання. Залучення здобувачів освіти як промоутерів медіації. Формування клубів миру, медіаційних днів. Оцінювання ефективності просвітницьких заходів.

Тема 9. Медіація в випадках булінгу, групових конфліктів та насильства в закладах освіти

Особливості конфліктів, пов'язаних з булінгом: агресор – жертва – спостерігач. Підготовка до медіації у випадку булінгу: безпека, супровід психолога. Медіація в групових конфліктах: фасилітація, круглий стіл, погоджувальні зустрічі. Комбінація медіації з іншими втручаннями (педагогічні, психологічні). Запобігання рецидивам, контроль виконання угод. Взаємодія з батьками, адміністрацією, службами підтримки.

Тема 10. Оцінювання, моніторинг і сталий розвиток медіаційної культури

Критерії й індикатори успішності медіації у закладі освіти. Методи збору даних: опитування, аналіз звернень, зворотний зв'язок. Порівняльний аналіз динаміки конфліктів до й після впровадження служби медіації. Рефлексивні сесії з медіаторами, учасниками. Коригування процедур на основі результатів. Поширення успішних практик, масштабування. Стратегія підтримки й розвитку культури медіації в середовищі закладу освіти.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Педагогічна медіація»

Тематика залікового кредиту	Кількість годин								
	Лекції		Практичні Заняття		Самостійна робота		ІРС	Тренінг	Контр. заходи
	Денна	Заочна	Денна	Заочна	Денна	Заочна			
Змістовий модуль І. Педагогічна медіація: сутність та практична реалізація									
Тема 1. Поняття, сутність та роль медіації в освіті	2	2	2	2	9	14	5	8	Поточне опитування
Тема 2. Теоретичні підходи до конфлікту та причини конфліктності у закладі освіти	2				9	14			Поточне опитування
Тема 3. Роль медіатора: якості, функції, етапи втручання	2				9	14			Поточне опитування
Тема 4. Техніки комунікації та активне слухання в медіації	4	2	9	14	Поточне опитування				
Тема 5. Умови ефективної медіації й етичні аспекти	4	2	9	14	Поточне опитування				
Тема 6. Діагностика конфліктного середовища та виявлення потреб	4	2	2	2	9	14			Поточне опитування
Тема 7. Організація служби медіації в закладі освіти	4				9	14			Поточне опитування

Тема 8. Методика проведення тренінгів і просвітницьких заходів з медіації	4		2		10	14			Поточне опитування
Тема 9. Медіація в випадках булінгу, групових конфліктів та насильства в закладах освіти	4				10	14			Поточне опитування
Тема 10. Оцінювання, моніторинг і сталий розвиток медіаційної культури	2	2	2		10	12			Поточне опитування
Всього	32	8	12	4	93	138	5	6	

5. Тематика практичних занять

Мета практичних занять:

- поглибити теоретичні знання здобувачів освіти про педагогічну медіацію як технологію мирного врегулювання конфліктів у закладах освіти;
- формувати вміння застосовувати методи медіації, діалогу, активного слухання та ненасильницької комунікації в педагогічній діяльності;
- розвивати здатність аналізувати конфліктні ситуації, добирати ефективні стратегії їх вирішення та моделювати медіаційні зустрічі;
- сприяти становленню професійної етики, емпатії, толерантності та відповідальності майбутнього педагога за створення безпечного й підтримувального освітнього середовища.

Практичне заняття 1 до тем 1, 2

Тема. Педагогічна медіація як технологія вирішення конфліктів у закладі освіти. Конфлікт як соціально-психологічне явище в освітньому середовищі.

Мета: сформувати у здобувачів освіти уявлення про сутність, принципи, види й цінності педагогічної медіації; навчити розрізняти медіацію, арбітраж і дисциплінарне врегулювання; навчити аналізувати природу, причини та динаміку конфліктів між учасниками освітнього процесу.

Питання для обговорення:

Поняття педагогічної медіації.

Основні принципи – добровільність, нейтральність, конфіденційність, рівність сторін.

Етапи процесу медіації.

Учасники й ролі у медіації в закладах освіти.

Переваги медіаційного підходу в освіті.

Морально-етичні аспекти медіатора.

Поняття конфлікту.

Типологія конфліктів у закладі освіти.

Стадії розвитку конфлікту.

Емоційні реакції та стратегії поведінки у конфліктах.

Роль спостерігачів і третіх осіб у конфлікті.

Шляхи попередження ескалації конфлікту.

Практичне завдання: змоделювати педагогічну ситуацію конфлікту між здобувачем освіти і педагогом, визначити сторони, інтереси й можливі шляхи досягнення взаєморозуміння через

медіацію.

Практичне заняття 2 до теми 3

Тема. Комунікація та ненасильницьке спілкування у процесі педагогічної медіації.

Мета: навчити здобувачів освіти застосовувати техніки активного слухання, емпатійного спілкування та «я-висловлювань».

Питання	для	обговорення:
Структура	ефективної	комунікації.
Техніки	активного	слухання.
Емпатія	як інструмент	медіатора.
Конфліктні	комунікаційні	бар'єри.
Ненасильницьке спілкування та формування довіри в діалозі.		

Практичне завдання: створити ситуацію педагогічного спілкування між педагогом і батьками, у якій використати техніку «я-висловлювань» для запобігання конфлікту.

Практичне заняття 3 до теми 4

Тема. Етапи медіаційного процесу та роль медіатора. Етичні стандарти та професійна культура медіатора.

Мета: ознайомити здобувачів освіти зі структурою медіаційної зустрічі та ролями сторін; навчити планувати медіаційний процес; сформувати розуміння етичних принципів діяльності медіатора та значення саморефлексії.

Питання	для	обговорення:
Підготовка	до медіації у закладі	освіти.
Встановлення	правил взаємодії у	медіації.
Визначення	інтересів сторін	медіації.
Пошук	варіантів вирішення суперечки у процесі	медіації.
Укладення	угоди під час педагогічної	медіації.
Завершення	процесу медіації у закладі	освіти.
Кодекс	етики	педагога-медіатора.
Нейтральність	і безоцінковість	медіатора.
Уникнення	конфлікту інтересів у процесі педагогічної	медіації.
Саморегуляція	емоцій у процесі педагогічної	медіації.
Відповідальність за результат медіації.		

Практичне завдання: розробити сценарій вступного етапу медіаційної зустрічі, підготувати репліки медіатора для встановлення довіри.

Практичне заняття 4 до теми 5

Тема. Правові основи медіації в закладі освіти.

Мета: навчити здобувачів освіти орієнтуватися у нормативно-правовому забезпеченні діяльності служб порозуміння закладів освіти.

Питання	для	обговорення:
Законодавча	база медіації в	Україні.
Міжнародні	стандарти педагогічної	медіації.
Місце	служби порозуміння в структурі закладу	освіти.
Функції	координатора служби порозуміння у закладі	освіти.
Відповідальність	сторін і медіатора за конструктивне рішення	медіації.
Документування процесу педагогічної медіації.		

Практичне завдання: проаналізувати педагогічну ситуацію, коли служба медіації закладу освіти втручається у конфлікт між здобувачем освіти і педагогом, визначити, які нормативні положення слід врахувати.

Практичне заняття 5 до тем 6, 7

Тема. Служба порозуміння закладу освіти: структура, функції, діяльність. Робота з дітьми: конфлікти між здобувачами освіти.

Мета: навчити здобувачів освіти планувати та координувати діяльність служби порозуміння; навчити організовувати процес медіації серед здобувачів освіти.

Питання для обговорення:

Цілі	та	завдання	служби	порозуміння	закладу	освіти.
Склад	команди	служби	порозуміння	закладу	освіти.	
Етапи	впровадження	служби	порозуміння	закладу	освіти.	
Взаємодія	служби	порозуміння	закладу	освіти	з адміністрацією.	
Проведення	тренінгів	для	здобувачів	освіти.		
Оцінювання	ефективності	діяльності	служби	порозуміння	закладу	освіти.
Типові	конфлікти	між	здобувачами	освіти.		
Особливості	дитячого	сприйняття	конфліктів.			
Етапи	дитячої	медіації.				
Техніки	активного	слухання	для	здобувачів	освіти.	
Роль педагога	як фасилітатора	у процесі	педагогічної	медіації.		

Рефлексія після конфлікту.

Практичне завдання: змодельовати педагогічну ситуацію, у якій координатор служби порозуміння організовує зустріч після конфлікту між групами здобувачів освіти, визначити кроки для підготовки та проведення такої медіації.

Практичне заняття 6 до теми 8

Тема. Робота з батьками у процесі педагогічної медіації. Конфлікти «педагог – адміністрація»: стратегії взаємодії.

Мета: навчити здобувачів освіти ефективно комунікувати з батьками, залучаючи їх до вирішення конфліктів мирним шляхом; навчити конструктивним способам вирішення професійних конфліктів у педагогічному колективі.

Питання для обговорення:

Причини	конфліктів	між	батьками	та	педагогами.
Емоційні	реакції	дорослих	на	конфлікти.	
Способи	зниження	напруги	між	учасниками	медіації.

Методика проведення спільних зустрічей для протидії конфліктам між учасниками освітнього процесу.

Забезпечення	узгодження	рішень	між	учасниками	медіації.
Роль адміністрації закладу освіти	у сприянні реалізації педагогічної медіації	між учасниками освітнього процесу.			
Джерела	напруження	в педагогічному середовищі.			
Моделі	спілкування	«по вертикалі»	у закладі	освіти.	
Техніки	запобігання	ескалації конфліктів	у закладі	освіти.	
Посередництво	між колегами	у закладі	освіти.		
Роль керівника закладу освіти	як медіатора.				

Створення культури довіри у закладі освіти.

Практичне завдання: змодельовати педагогічну ситуацію, коли між педагогом і батьками виникає суперечка щодо оцінювання чи характеристики здобувача освіти, і розробити діалог медіаційного спрямування.

Практичне заняття 7 до тем 9, 10

Тема. Медіаційні техніки у профілактиці булінгу. Відновні практики та культура миру в закладі освіти.

Мета: сформувати вміння застосовувати елементи медіації для запобігання та подолання випадків булінгу; навчити здобувачів освіти використовувати відновні практики для зміцнення партнерських стосунків у спільноті закладу освіти.

Питання для обговорення:

Булінг у закладі освіти і його ознаки.
Відмінність між булінгом і конфліктом.
Роль посередництва у профілактиці.
Індивідуальна й групова медіація.
Створення безпечного простору у закладі освіти.
Підтримка постраждалих від булінгу у закладі освіти.
Поняття «відновна культура».
Коло порозуміння.
Фасилітація групових діалогів.
Роль довіри та взаємоповаги у процесі зміцнення партнерських стосунків у спільноті закладу освіти.
Спільна відповідальність педагогів за колективні рішення.
Розвиток емпатії в учасників освітнього процесу.

Практичне завдання: створити педагогічну ситуацію, де після конфлікту між групами здобувачів освіти проводиться «коло порозуміння», визначити етапи проведення та очікувані результати для колективу.

6. Самостійна робота

Самостійна робота є важливою складовою освітнього процесу та спрямована на формування у здобувачів освіти професійної компетентності майбутнього педагога, здатного конструктивно вирішувати конфлікти, ефективно комунікувати з усіма учасниками освітнього процесу та впроваджувати принципи медіації в практику закладу освіти.

Вона передбачає опрацювання навчального матеріалу в позааудиторний час без безпосередньої участі викладача, але за його методичними рекомендаціями та з використанням навчально-методичних ресурсів: конспектів лекцій, підручників, електронних платформ, навчальних і методичних посібників, цифрових ресурсів, тренінгових матеріалів, нормативних документів та кейсів із практики медіації.

Зміст, обсяг та форми самостійної роботи визначаються робочою програмою дисципліни та охоплюють систему практичних завдань, спрямованих на закріплення теоретичних знань і розвиток умінь аналізувати конфлікти, проводити медіаційні зустрічі, організовувати діяльність служби порозуміння та впроваджувати культуру ненасильницького спілкування в освітньому середовищі.

Для успішного опанування курсу «Педагогічна медіація» здобувачі освіти виконують серію із 10 мініпроектів, кожен із яких пов'язаний із відповідною темою дисципліни та відображає практичне застосування медіації у діяльності педагога.

Мініпроекти є формою практичного самостійного навчання, що поєднує аналітичну, комунікативну, психологічну та педагогічно-методичну роботу. Кожен мініпроект демонструє розуміння здобувачами освіти основ педагогічної медіації, умінь аналізувати конфліктні ситуації, застосовувати інструменти посередництва та створювати освітні продукти, спрямовані на розвиток культури діалогу в закладі освіти.

Самостійна робота має завершуватися створенням конкретного освітнього продукту, який може бути використаний у практичній діяльності педагога або служби порозуміння.

Зміст мініпроектів:

Тема 1. **Вступ до педагогічної медіації**
Мініпроект: «Педагогічна медіація як інструмент порозуміння».
Мета: ознайомити здобувачів освіти з поняттям, принципами та значенням медіації в освітньому середовищі.

Інструкція: визнач конфліктні ситуації, у яких може застосовуватись медіація; склади схему процесу медіації; опиши роль педагога-медіатора.

Матеріали: Canva, PowerPoint, аркуш А3.

Результат: інфографіка або постер «Педагогічна медіація як інструмент порозуміння».

Тема 2. Конфлікт у педагогічній взаємодії
Мініпроект: «Типи конфліктів у закладі освіти».
Мета: навчити здобувачів освіти аналізувати конфлікти в освітньому середовищі, визначати їх причини, динаміку та наслідки.
Інструкція: добери приклади конфліктів між учасниками освітнього процесу; розроби схему типів конфліктів і методів їх врегулювання; проаналізуй роль педагога у кожній ситуації.
Матеріали: Canva, PowerPoint, таблиця аналізу.
Результат: аналітична таблиця або презентація «Типи конфліктів у закладі освіти».

Тема 3. Комуникативні техніки медіатора
Мініпроект: «Активне слухання в педагогічній практиці».
Мета: навчити здобувачів освіти застосовувати техніки ефективного слухання, емпатії та невербальної комунікації.
Інструкція: розроби вправи на розвиток умінь слухати без оцінювання; змодельуй фрагмент медіаційного діалогу; підготуй рекомендації для педагогів.
Матеріали: Canva, PowerPoint, аркуш А3.
Результат: методичний буклет або мінісценарій «Активне слухання в педагогічній практиці».

Тема 4. Етапи проведення медіаційної зустрічі
Мініпроект: «Мій сценарій педагогічної медіації».
Мета: навчити здобувачів освіти планувати процес медіації від підготовки до завершення.
Інструкція: обери типову конфліктну ситуацію; склади покроковий сценарій медіаційної зустрічі; опиши ролі сторін і медіатора.
Матеріали: Canva, PowerPoint, шаблон сценарію.
Результат: сценарій медіаційної зустрічі або відеокейс.

Тема 5. Етика та нейтральність медіатора
Мініпроект: «Кодекс медіатора».
Мета: сформувати у здобувачів освіти розуміння етичних принципів роботи медіатора.
Інструкція: ознайомся з етичними нормами медіації; склади власний кодекс поведінки педагога-медіатора; розроби правила нейтральності.
Матеріали: Canva, PowerPoint, текстовий документ.
Результат: етичний кодекс або інформаційний плакат «Кодекс медіатора».

Тема 6. Організація служби порозуміння
Мініпроект: «Служба порозуміння в дії».
Мета: навчити здобувачів освіти проектувати структуру та функції служби порозуміння.
Інструкція: опиши склад команди, функції та напрями діяльності; створи схему організації; підготуй пропозиції щодо взаємодії з педагогами та батьками.
Матеріали: Canva, PowerPoint, аркуш А3.
Результат: постер або презентація «Служба порозуміння в дії».

Тема 7. Медіація між здобувачами освіти, педагогами та батьками
Мініпроект: «Мистецтво примирення».
Мета: навчити здобувачів освіти організовувати медіаційні зустрічі між різними сторонами освітнього процесу.
Інструкція: змодельуй приклад тристороннього конфлікту; розроби план посередництва; підготуй методичні рекомендації щодо взаємодії сторін.
Матеріали: Canva, PowerPoint, шаблон кейсу.
Результат: кейс або методичний сценарій «Мистецтво примирення».

Тема 8. Профілактика конфліктів і булінгу
Мініпроект: «Культура порозуміння в закладі освіти».
Мета: навчити здобувачів освіти розробляти профілактичні заходи для попередження конфліктів і проявів булінгу.
Інструкція: створи просвітницьку активність для здобувачів освіти і педагогів; підготуй інформаційний плакат або пам'ятку; розроби вправи з розвитку емпатії.
Матеріали: Canva, PowerPoint, аркуш А3.
Результат: постер або буклет «Культура порозуміння в закладі освіти».

Тема 9. Інтеграція медіації в освітній процес
Мініпроект: «Медіація на уроці чи навчального заняття».
Мета: навчити здобувачів освіти інтегрувати медіаційні підходи в навчальні предмети.
Інструкція: обери урок або навчальне заняття; розроби фрагмент із використанням елементів медіації; підготуй матеріали для обговорення конфліктних ситуацій у навчальному контексті.
Матеріали: Canva, PowerPoint, шаблони інтерактивних вправ.
Результат: інтегрований сценарій уроку, навчального заняття або тренінгу.

Тема 10. Рефлексія та оцінювання ефективності медіації
Мініпроект: «Медіація як шлях до згоди».
Мета: навчити здобувачів освіти аналізувати результати медіаційної діяльності та визначати напрями її вдосконалення.
Інструкція: опиши приклади успішних кейсів; проведи самооцінювання власних умінь медіатора; підготуй рекомендації щодо підвищення ефективності роботи.
Матеріали: Canva, PowerPoint, аналітична таблиця.
Результат: аналітичний звіт або презентація «Медіація як шлях до згоди».

7. Тренінг з дисципліни «Педагогічна медіація»

Виконання завдань тренінгового циклу спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок медіації, розвитку конфліктологічної компетентності, уміння будувати діалог і створювати атмосферу порозуміння в освітньому середовищі. Тренінговий цикл реалізує поступовий перехід від теоретичного осмислення медіації як педагогічного феномену до опанування конкретних технологій її застосування в закладах освіти.

У процесі виконання мініпроектів здобувачі вищої освіти аналізують реальні конфліктні ситуації, відпрацьовують техніки комунікації, моделюють медіаційні зустрічі, розробляють освітні заходи з профілактики конфліктів і булінгу та створюють практичні рекомендації для педагогів і служб порозуміння. Кожен тренінг має практичне спрямування й завершується створенням проміжного продукту, який може бути використаний у практиці.

Тренінг 1. «Педагогічна медіація: суть, принципи та роль медіатора»

Завдання:

1. «Медіація як шлях до порозуміння» – розробка схеми процесу педагогічної медіації та визначення її принципів і переваг для освітнього середовища;
2. «Конфлікт у закладі освіти: причини та динаміка» – аналіз типових конфліктних ситуацій у педагогічному колективі, визначення стадій і факторів ескалації.
3. «Професійний портрет медіатора» – визначення ключових якостей, функцій та етичних засад діяльності медіатора в освітньому середовищі;
4. «Активне слухання і довіра» – створення вправ і чек-листів для розвитку навичок ефективного слухання та формування безпечного простору спілкування.

Форми

роботи:

Мозковий штурм → груповий аналіз кейсів → побудова схеми → дискусія → рефлексія.
 Рольові ігри → парні вправи → групове обговорення → створення комунікативних карток →

підсумкова рефлексія.

Тренінг 2. “Практика медіації: організація, діагностика, взаємодія”

Завдання:

5. «Діагностика конфліктного середовища» – розробка інструментів для збору інформації про конфлікти у закладі освіти (анкета, карта конфліктності);
6. «Служба порозуміння в закладі освіти» – створення моделі команди медіаторів, розподіл ролей і визначення регламенту діяльності;
7. «Медіація у складних випадках» – розробка алгоритму дій медіатора у випадках булінгу або групових конфліктів.

Форма

роботи:

Аналіз практичних кейсів → фасилітаційна сесія → створення моделі служби → групова презентація результатів.

Тренінг 3. “Медіація як інструмент розвитку культури порозуміння”

Завдання:

8. «Просвітницький захід для здобувачів освіти і батьків» – розробка інтерактивного заняття чи тренінгу з профілактики конфліктів і булінгу;
9. «Медіація в освітньому процесі» – інтеграція принципів медіації у навчальні предмети та виховну роботу;
10. «Моніторинг ефективності медіаційної діяльності» – створення інструментів оцінювання результатів і рівня культури діалогу в закладі освіти.

Форма

роботи:

Проектна діяльність → групове планування → створення навчальних продуктів → публічна презентація → колективне оцінювання.

8. Методи навчання

В освітньому процесі застосовуються такі методи навчання: пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичної бесіди, частково-пошуковий метод, метод демонстрації, метод опитування, тестування, інтерактивні методи (робота у групах, дебати, «мозковий штурм», метод кейсів, бесіди тощо), SWOT-аналіз, мікрОВикладання, виконання практичних вправ та тренінгових завдань.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

В процесі вивчення дисципліни «Педагогічна медіація» використовують наступні методи оцінювання навчальної роботи здобувача освіти за 100-бальною шкалою:

- поточне опитування;
- оцінювання виконання змістового модульного контролю;
- оцінювання виконання тренінгу;
- оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти;
- підсумковий екзамен.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Педагогічна медіація» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання*	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен

Середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час опитування на кожному практичному занятті з тем 1–10	Модульна контрольна робота охоплює тестові завдання (25 тестів по 2 бали кожен – 50 балів всього) та теоретичне питання (50 балів) (теми 1-10). **	Оцінка за виконане завдання	Оцінка за виконані завдання	Екзамен охоплює тестові завдання (25 тестів по 2 бали кожен – 50 балів всього) та теоретичне питання (50 балів) (теми 1-10). ***
--	--	-----------------------------	-----------------------------	--

* Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений кожного практичного заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0». Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle.

** Оцінювання теоретичних питань модульного контролю відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді.

*** Оцінювання теоретичних питань екзамену відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді.

Оцінювання поточного опитування під час практичного заняття відбувається в обсязі 100 балів: 50 балів – за відповіді на питання для обговорення, 50 балів – за виконання практичного завдання. Оцінка за питання для обговорення виставляється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді; за виконання практичного завдання – таблиці критеріїв оцінювання виконання практичного завдання під час поточного оцінювання.

Таблиця критеріїв оцінювання усної або письмової відповіді

Бали / Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1. Повнота відповіді (усна/письмова)	Відсутня відповідь або повністю не за темою	Дуже коротка, уривчаста, не розкриває питання	Лише часткове розкриття теми, значні пропуски	Тема загалом розкрита, однак бракує важливих аспектів	Відповідь майже повна, охоплено основні аспекти	Повна, вичерпна відповідь із висвітленням усіх аспектів
2. Точність і правильність викладу (усного/письмового)	Повністю неправильна відповідь	Переважають грубі помилки	Значні неточності та спотворення понять	Загалом правильно, але є деякі неточності	Майже без помилок, є поодинокі неточності	Абсолютна правильність, наукова точність
3. Логічність і послідовність викладу (усного/письмового)	Виклад хаотичний, без зв'язку	Логіка майже відсутня, уривчастість	Послідовність мало виражена, важко простежити логіку	Є логіка, але виклад непослідовний	Логічний виклад, незначні порушення послідовності	Чітка структура, логічна й послідовна відповідь
4. Глибина розуміння	Не виявляє розуміння	Поверхнєве розуміння	Обмежене пояснення, без глибини	Часткове пояснення причинно-наслідкових зв'язків	Достатнє розуміння, пояснення із прикладами	Глибоке розуміння, узагальнення, системне пояснення
5. Аргументованість відповіді (усної/письмової)	Відсутні аргументи	Аргументів мало, вони непереконливі	Аргументів достатньо, але без підтвердження	Аргументи є, але не завжди переконливі	Аргументована відповідь із прикладами	Сильна аргументація з прикладами, доказами, посиланнями

6. Застосування теорії на практиці (усне/письмове обґрунтування)	Відсутнє	Немає прикладів, лише абстрактні твердження	Наведено приклади, але недоречні	Доречні приклади, але неповні	Практичні приклади доречні та різноманітні	Теорія застосована вдало, наведено яскраві й різноманітні приклади
7. Термінологічна грамотність (усна/письмова)	Термінологія відсутня або неправильна	Використання термінів із значним помилками	Використання частково правильних термінів	Використання більшості термінів правильно, але з помилками	Коректне використання термінів, незначні неточності	Абсолютне володіння професійною термінологією
8. Комунікативні навички (усні/письмові)	Відповідь відсутня	Мовлення/стиль незрозумілі	Мовлення/стиль малозрозумілі, є труднощі у сприйнятті	Загалом зрозуміло, але не завжди чітко	Коректне використання термінів, незначні неточності	Абсолютне володіння професійною термінологією
9. Самостійність мислення (усна/письмова)	Відсутні власні думки	Лише відтворення матеріалу	Мінімальні спроби власного аналізу	Є окремі власні судження	Помітна самостійність, власні узагальнення	Високий рівень самостійності, оригінальні ідеї
10. Вміння усно відповідати на додаткові запитання / вміння давати письмові пояснення	Не відповідає	Відповідає зі значними труднощами	Відповідь неповна, з помилками	Загалом відповідає, але з паузами чи неточностями	Відповіді повні, впевнені	Відповідає впевнено, швидко й правильно на всі запитання

Таблиця критеріїв оцінювання виконання практичного завдання під час поточного оцінювання

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
1.Відповідність темі та меті	Завдання не пов'язане з темою	Дуже слабка відповідність	Часткова відповідність, мета не розкрита	Загалом відповідає, але є неточності	Відповідає темі з дрібними відхиленнями	Повністю відповідає темі, мета реалізована
2.Використання цікавих методів та прийомів	Не використано	Є лише згадка без реалізації	Використано фрагментарно	Реалізовано, але неефективно	Використано вдало, проте не повністю	Цікаві методи та прийоми інтегровано гармонійно
3.Чіткість і зрозумілість виконання завдання	Незрозуміле	Дуже складне / нечітке	Частково зрозуміле	Зрозуміле, але потребує уточнень	Переважно чітке й доступне	Абсолютно зрозуміле, логічно структуроване
4.Методична доцільність	Необґрунтоване	Дуже слабе методично	Частково обґрунтоване	Є доцільність, але не повна	Методично виправдане з незначними похибками	Повністю методично обґрунтоване
5.Відповідність результатам навчання	Зв'язок відсутній	Мінімальний зв'язок	Часткове співвідношення	Забезпечує досягнення окремих результатів	Відповідає більшості результатів	Спрямоване на досягнення всіх результатів

6.Дидактична цінність	Не має навчальної цінності	Дуже низька	Обмежена	Має певну цінність	Висока дидактична цінність	Максимальна навчальна та виховна користь
7.Практична реалізація	Неможливо реалізувати	Реалізація формальна	Реалізація часткова	Може бути проведене, але з труднощами	Може бути успішно реалізоване	Легко реалізується, ефективно в практиці
8.Комунікативне оформлення	Відсутнє / незрозуміле	Дуже низький рівень	Низький, нечіткі формулювання	Достатньо зрозуміло, але сухо	Виразно, грамотно, логічно	Вільна, професійна, комунікаційна, точна подача
9.Самостійність	Відсутня	Мінімальна	Часткова, з опорою на готові зразки	Виконано переважно самостійно	Висока самостійність	Повністю авторський, творчий підхід
10.Рефлексія	Відсутня	Дуже поверхова	Часткова, неповна	Є, але без аналізу	Усвідомлена, з аналізом недоліків	Глибока, аналітична, із висновками щодо вдосконалення

Оцінка за виконання завдань тренінгу – 100 балів. Під час тренінгових занять здобувач вищої освіти виконує сумарно 10 тренінгових завдань, розподілених на весь відведений для тренінгів час. За кожне тренінгове завдання здобувач вищої освіти може отримати 10 балів. Оцінювання виконання завдань тренінгу відбувається відповідно до таблиці критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу.

Таблиця критеріїв оцінювання виконання завдань тренінгу

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали
1. Розуміння змісту завдання	Відсутнє розуміння суті завдання	Завдання виконане частково, окремі аспекти не розкриті	Здобувач вищої освіти повністю зрозумів завдання, чітко і правильно відобразив його суть
2. Аргументованість і обґрунтованість виконання	Аргументація відсутня або невідповідна	Наведено загальні міркування без глибокого обґрунтування	Відповіді/рішення підкріплені фактами, прикладами, логічними доказами
3. Креативність і практична спрямованість	Відсутня новизна, рішення не мають практичної цінності	Ідеї загальні, частково практичні	Запропоновані оригінальні, реалістичні й практично застосовувані ідеї
4. Якість презентації результату (усної чи письмової)	Результат поданий хаотично, незрозуміло	Є недоліки у структурі чи подачі, але загалом зрозуміло	Результат представлений структуровано, логічно, зрозуміло
5. Співпраця та комунікація під час групової роботи	Не співпрацює, ігнорує колективну діяльність	Бере участь, але з посереднім внеском у групову роботу	Активно взаємодіє з командою, підтримує дискусію, враховує думки інших

Оцінювання виконання завдань самостійної роботи здійснюється відповідно до таблиці критеріїв оцінювання мініпроектів-завдань для самостійної роботи (максимум – 10 балів за один

мініпроект; як результат – 100 балів за самостійну роботу загалом).

Таблиця критеріїв оцінювання мініпроектів-завдань для самостійної роботи

Бали/ Критерій	0 балів	1 бал	2 бали
<i>1. Відповідність темі та меті</i>	Продукт не відповідає темі та меті	Частково відповідає, є неточності	Повністю відповідає темі, меті та очікуваним результатам
<i>2. Структура та логіка продукту</i>	Продукт хаотичний, без логіки	Структура є, але окремі елементи нелогічні	Продукт логічно структурований, чіткий та зрозумілий
<i>3. Дидактична цінність / навчальний ефект</i>	Продукт не має навчальної цінності	Частково сприяє навчальному процесу	Максимальна дидактична цінність, стимулює активне навчання
<i>4. Візуалізація та наочність</i>	Відсутні матеріали або наочність	Частково наочний, деякі елементи допомагають сприйняттю	Добре оформлено, візуально зрозуміло, сприяє сприйняттю
<i>5. Креативність та практичність</i>	Відсутні елементи креативності, продукт не практичний	Є елементи оригінальності, частково придатний для використання	Креативний, оригінальний, повністю готовий для практичного застосування

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань здобувачами вищої освіти і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу здобувач вищої освіти може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими здобувачами вищої освіти, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ЄКТС
90–100	“Відмінно”	A (відмінно)
85–89	“Добре”	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	“Задовільно”	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	“Незадовільно”	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор і проєкційний екран / телевізор	1-10
2.	Програмне забезпечення базових інформаційних технологій	1-10

	(Google Chrome/Firefox/інше)	
3.	Наявність доступу до мережі «Інтернет»	1-10
4.	Персональні комп'ютери / ноутбуки	1-10
5.	Програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять в онлайн-режимі (за необхідності)	1-10
6.	Навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-10
7.	Інструменти Microsoft Office (Word, Power Point тощо)	1-10
8.	Ліцензійне програмне забезпечення (OC Windows)	1-10
9.	Фліпчарт	1-10
10.	Матеріали та обладнання навчально-методичної лабораторії дошкільної та початкової освіти «WUNU kids land»	1-10

11. Рекомендовані джерела інформації

1. Білик Н. М. Соціально-педагогічна технологія медіаторства у вирішенні конфліктів між молодшими підлітками : дис. ... канд. пед. наук (доктора філософії) : 13.00.05 / Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича; Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова; МОН України. Київ, 2017. 288 с.
2. Душкова Г., Ілікчієва К., Прокопчук М. Медіація – інструмент ефективного розв'язання шкільного конфлікту. Вища школа адвокатури НААУ : вебсайт. 2021. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/mediatsiya-instrument-efektyvnogo-rozv-yazannya-shkilnogo-konfliktu>
3. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Новгородський Р. Г., Пилипенко Д. В. Шкільна медіація як технологія розв'язання конфліктів у закладах середньої освіти. Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2022. № 1. С. 61–68.
5. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України № 755-21 від 19.10. 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti>
6. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736-20 від 23.12.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>
7. Руденський Р., Писарчук О. Реалізація фасилітаційного підходу у формуванні пізнавальної активності здобувачів дошкільної та початкової освіти. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2024. Вип. 1(7). С. 79-89.
8. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівнарівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. К.: ФОП Нічога С.О.. 2018. 174 с.
9. Шишак А., Руденський Р., Гомотюк О. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної і початкової освіти до здійснення медіації у професійній діяльності. Гуманітарні студії : історія та педагогіка. 2025. № 1. С. 167–179.
10. Яремко О., Дзюбак С. Медіація як спосіб врегулювання конфліктів в освітньому середовищі. Актуальні проблеми правознавства. 2025. №. 2, Aug. 2025. С. 150–156.
11. Buzala O. Školská mediácia ako spôsob riešenia medziľudských sporov a konfliktov. Sociálno-zdravotnícke spektrum. Social Health Spectrum. 2021. 11. p.
12. Lawrence E. Conflict Resolution and Peer Mediation in Primary Schools. Mediation in context / ed. Liebmann M. London: Jessica Kingsley Publishers, 2000. P. 53–68.
13. Popovič Ju., Shyshak A. Resolving online conflicts of primary school students through school mediation. Acta educationis. Kraków : Avalon Sp. z o.o., 2024. No. 8. S. 22–39.

14. Vaňová M. S. Úloha školského psychológa pri príprave a supervízii rovesníckych mediátorov v základnej škole. Školský psychológ/Školní psycholog. 2019. № 20(2). P. 34–49.